

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 266/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Maruščákom, Hrnčiarska 1619/42, Stropkov, a [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Lukáčom, Hlavná 19, Prešov, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ 1“),

vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obo/6/2015 zo dňa 23. júna 2015 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obo/6/2015 zo dňa 23. júna 2015 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia...“

Dňa 2. októbra 2015 bola ústavnému súdu doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ 2“, spolu len „sťažovatelia“), smerujúca proti rovnakému rozsudku najvyššieho súdu, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a žiada vydať tento nález:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obo/6/2015 porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces a právo na súdnu ochranu zaručené podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a článku 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.6.2015 č. k. 1 Obo/6/2015-1087, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia...“

Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 6/2016-7 z 2. marca 2016 spojil konania o týchto sťažnostiach v záujme hospodárnosti s poukazom na to, že obe veci skutkovo súvisia, na spoločné konanie.

Ako zo sťažností sťažovateľov doručených ústavnému súdu a ich príloh vyplýva, obaja sťažovatelia boli ako žalovaní účastníkmi konania vedeného pred Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Cb 50/1997, v ktorom sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ako žalobca (ďalej len „žalobca“) domáhal proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná v 1. rade“), sťažovateľovi 1 a sťažovateľovi 2 ako žalovaným v 2. a 3. rade (ďalej spolu aj len „žalovaní“) zaplatenia sumy 187 412,87 € so 16,33 % ročným úrokom z omeškania od 22. novembra 2009 do zaplatenia. Žalobu doručenú krajskému súdu ešte 11. februára 1997 odôvodnil pôvodný žalobca [REDAKOVANÉ], tým, že úverovou zmluvou č. [REDAKOVANÉ] zo 17. apríla 1992 (ďalej len „úverová zmluva“) poskytol ako veriteľ žalovaným ako dlžníkom na základe ich žiadosti z 27. marca 1992 úver vo výške 7 010 000 Sk na zaplatenie vydraženej prevádzkovej jednotky a jej vybavenia, žalovaní ako dlžníci si však povinnosti z úverovej zmluvy neplnili a veriteľ od úverovej zmluvy odstúpil listom zo 4. marca 1996. Žalovaná v 1. rade 3. januára 1994 svoj záväzok, pokiaľ ide o dôvod a výšku záväzku, uznala. V zmysle dodatku č. 1 z 3. januára 1994 bol úver od 16. októbra 1993 úročený sadzbou 16,5 % ročne. K postúpeniu pohľadávok zo [REDAKOVANÉ], na [REDAKOVANÉ], došlo na základe uznesenia vlády č. 335 zo 17. mája 2000 v rámci reštrukturalizácie bánk. Dodatky k zmluvám o postúpení sa týkali žalovanej pohľadávky. Prvá zmluva o postúpení pohľadávok medzi [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], bola uzatvorená 28. júna 2000. K postúpeniu žalovanej pohľadávky na terajšieho žalobcu došlo na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 23. januára 2004 spísanej vo forme notárskej zápisnice. Táto zmluva nenahrádza ani nedopĺňa zmluvu o postúpení pohľadávok z 28. júna 2000, ale ide o samostatný právny úkon postúpenia s inými účastníkmi. V priebehu konania žalobca vzal čiastočne žalobu späť, v týchto častiach bolo konanie krajským súdom čiastočne zastavené a jeho predmetom ostalo zaplatenie sumy 187 412,87 € so 16,33 % ročným úrokom z omeškania od 22. novembra 2009 do zaplatenia.

Žalovaní žiadali žalobu zamietnuť. Žalovaná v 1. rade sa bránila tým, že zo strany veriteľa nedošlo k platnému odstúpeniu od úverovej zmluvy, o ktorej tvrdila, že je absolútne neplatnou, pretože veriteľ jej nanútil spoludlžníkov, ktorých musela následne vyplatiť, a poukázala na to, že ona svoju časť dlhu vo výške 1 364 000 Sk veriteľovi zaplatila.

Poukazovala na to, že pokiaľ na uspokojenie pohľadávky veriteľa bola vykonaná dobrovoľná dražba (10. decembra 2004), bolo porušené jej právo určiť poradie záväzkov, ktoré budú z výťažku uspokojené. Ďalej tvrdila, že z dôvodu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti sa stal splatným celý zostatok úveru. Sťažovatelia sa bránili tým, že pohľadávky z úverovej zmluvy neboli riadne postúpené, postupovaná pohľadávka nebola riadne identifikovaná, postupovaná bola iba pohľadávka voči žalovanej v 1. rade a vzniesli námietku premlčania. Sťažovateľ 2/ poukazoval i na to, že záväzok z úverovej zmluvy je delený, a nie solidárny.

Krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 1 Cb 50/97-477 z 5. mája 2004 tak, že žalobe voči žalovanej v 1. rade vyhovel, avšak žalobu voči sťažovateľom zamietol. Tento rozsudok bol zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 230/2004 z 19. októbra 2005.

Druhý raz vo veci krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 1 Cb 50/1997-942 z 28. marca 2012, pričom znova žalobe voči žalovanej v 1. rade vyhovel a žalobu proti sťažovateľom zamietol. Tento rozsudok bol zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 45/2012 zo 14. augusta 2014.

Naposledy krajský súd rozsudkom č. k. 1 Cb 50/1997-1040 z 12. novembra 2014 žalobe vyhovel a uložil žalovaným spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 187 412,87 € so 16,33 % ročným úrokom z omeškania od 22. novembra 2009 do zaplatenia.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd poukázal na to, že z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalovaní uzatvorili s veriteľom úverovú zmluvu a medzi sebou zmluvu o združení 19. marca 1992 na účely spoločnej kúpy prevádzkovej jednotky Potraviný [REDAKOVANÉ], vo verejnej dražbe. Na ten účel si dohodli zabezpečiť spoločné finančné prostriedky na zaplatenie kúpnej ceny uzatvorením dohody o poskytnutí úveru s bankou a spoločne prevádzkovať predajňu, pričom podľa tejto zmluvy boli zaviazaní voči tretím osobám spoločne a nerozdielne a podiely na majetku získaného spoločnou činnosťou boli dohodnuté v pomere 55:25:20. Z výpisu z listu vlastníctva

č. ■■■■, k. ú. ■■■■ vyplýva, že z titulu dražby bolo zapísané spoluvlastníctvo žalovaných k nehnuteľnosti súp. č. ■■■■ na parc. č. ■■■■ (ďalej len „nehnutelnosť“) v pomere 11/20, 5/20, 4/20. Žalovaní následne 24. mája 1993 uzatvorili dohodu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k tejto nehnuteľnosti, na základe ktorej sa jej výlučnou vlastníčkou stala žalovaná v 1. rade a sťažovateľom na vyporiadanie podielov mala zaplatiť pred podpisom tejto dohody sumu 100 000 Sk, resp. 50 000 Sk. Sťažovateľ 1 je zaťom žalovanej v 1. rade a sťažovateľ 2 je synom riaditeľa pobočky pôvodného veriteľa, ktorý za veriteľa uzatvoril aj úverovú zmluvu. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že zo záväzného právneho názoru vysloveného odvolacím súdom v skorších rozhodnutiach (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 45/2012 zo 14. augusta 2014 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 230/2004 z 19. októbra 2005) vyplýva, že k premlčaniu uplatnenej pohľadávky nemohlo dôjsť prv, než k 1. aprílu 2002, a námietka premlčania preto nie je opodstatnená. Začatie konania proti žalovanej v 1. rade pred uplynutím premlčacej lehoty totiž spôsobilo v zmysle § 406 ods. 1 Obchodného zákonníka, že prestala plynúť premlčacia lehota aj proti sťažovateľom ako solidárnym spoludlžníkom, keďže ich veriteľ písomne upovedomil o začatom konaní ešte pred uplynutím premlčacej lehoty (list z 26. marca 1996). Odvolací súd vyslovil záväzný právny názor, aj pokiaľ ide o otázku platnosti postúpenia pohľadávky voči žalovaným, a konštatoval, že zmluvy o postúpení pohľadávky spĺňajú formálne náležitosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 45/2012 zo 14. augusta 2014, s. 15). Vo vzťahu k obrane sťažovateľov týkajúcej sa nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu, ktorý podľa ich názoru nevstúpil v dôsledku postúpenia pohľadávok do postavenia veriteľa, krajský súd s odkazom na uvedený právny názor najvyššieho súdu ďalej uviedol: *„Pokiaľ medzi účastníkmi zmluvy o postúpení (pohľadávky, pozn.) (tu výlučne postupcom a postupníkom) niet pochybností o obsahu záväzku, o obsahu zmlúv medzi nimi postúpených a okruhu osôb zaviazaných ako dlžníkov, čo je jednoznačné z ich ďalších úkonov – dodatkov upresňujúcich označenie zmlúv a dlžníkov, potom neprináleží súdu hodnotiť ich následné úkony ako účelové, keď učiniť sporným obsah záväzku medzi účastníkmi môžu len títo priami účastníci, t. j. postupca a postupník, nikdy nie dlžník. Vôľu účastníkov možno vykladať len s prihliadnutím na ich úkony a prejavy. Nemôže na to mať vplyv vôľa dlžníka (ktorého súhlas k postúpeniu pohľadávky nie je podľa § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka v prejednávanej veci*

potrebný), keďže zmluva medzi účastníkmi takúto výlukú neobsahuje.“ Navyše „žalovaní účastníci nenamietali, že by postúpenie pohľadávok im nebolo oznámené a že by v tejto súvislosti plnili hoci aj len čiastočne svoj záväzok pôvodnému veriteľovi“. Ďalej krajský súd dospel k záveru, že k zosplatneniu úveru nedošlo ani v dôsledku vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, pretože nešlo o prevod vlastníckeho práva dlžníkmi na tretiu osobu, čo je podmienkou zosplatnenia úveru v zmysle čl. 10 úverovej zmluvy, podľa ktorého sa tak stane v prípade prevodu vlastníckeho práva „úverového objektu do majetku iného subjektu“. Pokiaľ sa žalovaná v 1. rade bránila tým, že výtťažok z dobrovoľnej dražby nebol správne započítaný na záväzok a patrilo jej právo o jeho použití rozhodovať, krajský súd dospel k záveru, že takéto právo žalovanej v 1. rade nepatrilo, pretože išlo o nútené plnenie a výtťažok bol správne započítaný najprv na úroky (§ 330 ods. 1 Obchodného zákonníka). Pokiaľ namietala žalovaná v 1. rade absolútnu neplatnosť úverovej zmluvy, nebola na takýto postup aktívne legitimovaná, pretože sa na takomto úkone podieľala a prosperovala z neho. Krajský súd zaviazal žalovaných plniť žalobcovi spoločne a nerozdielne, pretože z úverovej zmluvy nevyplýva, že by každý zo žalovaných mal plniť veriteľovi iba určitý podiel na záväzku.

Proti rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cb 50/1997-1040 z 12. novembra 2014 podali odvolanie všetci žalovaní. Zopakovali v ňom svoj právny názor na vec, podľa ktorého žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný vo vzťahu k sťažovateľom, dlh je voči nim premlčaný a úverová zmluva ako celok je absolútne neplatná.

O odvolaní žalovaných proti rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cb 50/1997-1040 z 12. novembra 2014 rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015 tak, že rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil. Tento rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 3. augusta 2015.

Sťažovateľ 1 porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015 doručení ústavnému súdu odôvodnil tým, že najvyšší súd svojvoľne vykladal jednoduché právo v rozpore s jeho dikciou, a to v otázke aktívnej legitimácie žalobcu v spore. Najvyšší

súd v skoršom zrušujúcom uznesení sp. zn. 2 Obo 230/2004 z 19. októbra 2005 v tejto veci konštatoval, že obsah zmlúv, na základe ktorých mal právny predchodca žalobcu postúpiť žalobcovi pohľadávky, neupravuje postúpenie pohľadávok v ich pravom slova zmysle, a preto uvedenú zmluvu (zmluvy) nemožno považovať za postúpenie pohľadávky, ale za zmluvy, ktoré v rámci postúpenia upravujú čosi iné, čím najvyšší súd poukázal na spochybnenie aktívnej legitímácie žalobcu v spore. Naopak, v uznesení sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015 už najvyšší súd konštatuje, že je absolútne neprijateľná konštrukcia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky z dôvodu, že absentovala vôľa na strane postupcu postúpiť celú pohľadávku voči všetkým dlžníkom, pretože nedostatku vôle ako primárnej súčasti právneho úkonu sa môže domáhať len účastník takéhoto právneho úkonu, t. j. postupca alebo postupník, a nikto z nich platnosť postúpenia nikdy nespochybnil. Takto v tom istom spore najvyšší súd vyslovil dva diametrálne odlišné právne závery. Aktívne vecne legitimovaným na podanie žaloby môže byť ten, komu bola pohľadávka postúpená iba za podmienky, že došlo k uzatvoreniu platnej zmluvy o postúpení pohľadávky. Inak nie je nositeľom tvrdeného subjektívneho práva. Ak by takáto zmluva bola absolútne neplatná, súd na jej absolútnu neplatnosť musí prihliadať z úradnej povinnosti. Samotný najvyšší súd v skoršom rozhodnutí v tejto veci konštatoval, že obsah zmluvy, od ktorej odvodzuje žalobca aktívnu legitímáciu v spore, neupravuje postúpenie pohľadávky v pravom slova zmysle a zmluvu nemožno považovať za zmluvu o postúpení pohľadávky. Pokiaľ najvyšší súd v uznesení sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015 k absolútnej neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky neprihliadol a vychádzal len z oznámenia postupcu o postúpení pohľadávky, vyvodil o spornej otázke závery v priamom rozpore s dôkazmi v spise a postupoval svojvoľne. Obligatórnou náležitosťou zmluvy o postúpení pohľadávky je identifikácia postupovanej pohľadávky, ktorá musí obsahovať okrem popisu pohľadávky, čo sa týka jej výšky a právnych skutočností, na ktorých sa zakladá aj označenie postupcovho dlžníka (§ 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka), obzvlášť vtedy, keď právny poriadok v prípade pohľadávky s viacerými dlžníkmi umožňuje platne postúpiť pohľadávku vo vzťahu k jednému z dlžníkov. V prípade sťažovateľa 1/ je zrejmé, že sa tak nestalo, pričom pri výklade prejavu vôle toho, kto právny úkon urobil, nemožno nahrádzať alebo meniť ním prejavujúcou vôľu, či právny úkon takto dotvárať alebo dopĺňať (§ 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Sťažovateľ 2 sťažnosť na porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015 doručenú ústavnému súdu odôvodnil tým, že všeobecné súdy vec nesprávne posúdili, keď spornými zmluvami o postúpení pohľadávok nebola postúpená pohľadávka [REDAKOVANÉ], na [REDAKOVANÉ], v dôsledku čoho nemohla byť platne postúpená ani na terajšieho žalobcu. Obligatórnou náležitosťou zmluvy o postúpení pohľadávky je aj identifikácia postúpenej pohľadávky, pričom v prípade sťažovateľa 2 nebolo zmluvou o postúpení pohľadávky identifikované, že je dlžníkom postúpenej pohľadávky. Zmluvou o postúpení pohľadávky z 28. júna 2000 došlo iba k postúpeniu pohľadávky voči žalovanej v 1. rade. Najvyšší súd použil taký široký výklad o tom, že postúpením pohľadávky proti žalovanej v 1. rade došlo aj k postúpeniu pohľadávky voči sťažovateľovi 2, ktorý neobstojí a je nesprávny. K postúpeniu pohľadávky voči sťažovateľovi 2 nedošlo, neexistuje zmluva o postúpení pohľadávky voči sťažovateľovi 2, a preto žalobca nemohol byť v konaní aktívne legitimovaný na uplatnenie pohľadávky voči sťažovateľovi 2. Ak by [REDAKOVANÉ], chcela postúpiť svoju pohľadávku voči sťažovateľovi 2, bolo by to v zmluve jasne a zrozumiteľne vyjadrené. V zmluve o postúpení pohľadávky voči žalovanej v 1. rade to však uvedené nie je a iná zmluva o postúpení pohľadávky voči sťažovateľovi 2 neexistuje. Neskoršie oznámenie o postúpení pohľadávky nemôže tento stav konvalidovať. Sťažovateľ 2 ďalej tvrdí i to, že rozhodnutie najvyššieho súdu nie je dostatočne odôvodnené a závery, ktorými sa riadil, sú svojvoľné, odporujú ustanoveniam zákona o absolútnej neplatnosti zmluvy.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 36 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Ako vyplýva z podaných sťažností, obaja sťažovatelia tvrdia, že k porušeniu nimi označených práv malo dôjsť rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna

2015, ktorým bol ako vecne správny potvrdený rozsudok krajského súdu č. k. 1 Cb 50/1997-1040 z 12. novembra 2014, a to napriek tomu, že žalobca v konaní nebol aktívne legitimovaný, pretože pohľadávka voči sťažovateľom mu nebola platne postúpená, pričom najvyšší súd posúdil túto otázku odlišne, než už vo vlastnom skoršom rozhodnutí. Sťažovatelia navyše tvrdia, že rozsudok najvyššieho súdu nie je dostatočne odôvodnený.

Najvyšší súd rozsudok sp. zn. 1 Obo 6/2015 z 23. júna 2015 odôvodnil takto:

„Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa v ďalšom konaní po vrátení veci nepochybil a vec správne vyhodnotil, dostatočne sa zaoberal právnym nástupníctvom žalobcu v spore, preskúmal jednotlivé postúpenia, dospel k záveru o existencii solidárneho záväzku všetkých žalovaných, skonštatoval platnosť prevodov pohľadávky založenej úverovou zmluvou, vyhodnotil námietku premlčania ako nedôvodnú ako aj posúdil správne námietky súvisiace s absolútnou neplatnosťou právneho úkonu úverovej zmluvy a námietku žalovanej I/ v súvislosti so započítaním výťažku dražby, precízne aplikujúc už vyslovené právne záväzné závery odvolacieho súdu.

Odvolací súd po preskúmaní vznesených odvolacích námietok musí konštatovať, že na všetky námietky už súdy odpovedali vo svojich rozhodnutiach a účastníci nevzniesli žiadne nové námietky, s ktorými by bolo potrebné sa zaoberať. Odpovede na vznesenú obranu sú precízne formulované v rozhodnutí súdu prvého stupňa v nadväznosti na už vyslovené závery formulované v rozhodnutiach najvyššieho súdu v prejednávanej veci.

Tu len odvolací súd zdôrazňuje, že žalovaná nesprávne dovodzuje z prvého zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu z 19. 10. 2005 záver, že úverová zmluva má byť vyhodnotená ako neplatná – odvolací súd vyslovil, že postup zo strany pôvodnej žalobkyne spočívajúci v tom, že nežaloval aj ďalších dlžníkov svojho syna a zaťa, a že ich neupovedomil riadnym spôsobom o podanej žalobe voči žalovanej I/ treba považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi a takémuto konaniu nie je možné poskytnúť právnu ochranu. Dôsledkom tohto konštatovania však nemôže byť úvaha o absolútnej neplatnosti právneho úkonu úverovej zmluvy, ale len vyhodnotenie procesného postupu v konaní, ktoré však v konečnom dôsledku nemalo vplyv na plynutie premlčacej doby s ohľadom na záver o neplatnosti odstúpenia. Už v skoršom zrušujúcom uznesení najvyšší súd vyslovil záväzný právny názor, podľa ktorého medzi účastníkmi bola uzavretá zmluva, ktorá je zmluvou

platnou a zaväzuje dlžnikov solidárne. Ďalej vyslovil, že jednostranné odstúpenie pôvodného veriteľa od časti úverovej zmluvy je podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka neplatným právnym úkonom, pretože odporuje zákonu. Napokon jednoznačne vyslovil záver, že absolútnej neplatnosti takéhoto úkonu sa nemôže dovolávať ten, kto sa na ňom podieľal (teda z neho prosperoval – žalovaná 1/ z takéhoto úkonu mala prospech, keďže získala finančné prostriedky). Túto právnu úvahu v nasledujúcom konaní ako súd prvého stupňa, tak odvolací súd bez výhrad rešpektovali. Právne absolútne neprijateľná je konštrukcia, ktorej sa všetci žalovaní pridriavajú, a to konštrukcia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky z dôvodu, že absentovala vôľa na strane postupcu postúpiť celú pohľadávku voči všetkým trom spoludlžníkom. Nedostatku vôle ako primárnej súčasti platného právneho úkonu sa môže dovolávať len účastník takéhoto právneho úkonu, pričom postupca a postupník platnosť postúpenia nikdy nespochybnili. Ako už súd konštatoval niekoľkokrát, absolútnu neplatnosť z dôvodu nedostatku vôle alebo formy nevzhliadol a postúpenie pohľadávky od pôvodného veriteľa k súčasnému žalobcovi bol v konaní osvedčený ako právne bezchybný. Rozpor s dobrými mravmi tvrdený žalovanou 1/ rovnako vo vzťahu k úverovej zmluve preukázaný nebol a napokon výška istiny ustálená znaleckým dokazovaním nebola účastníkmi relevantným spôsobom spochybnená.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbrani, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatnení. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06).

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho konania, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko

z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 – A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A. č. 303 – B. Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins v. Francúzsko z 19. februára 1998).

Z rozhodnutí ESLP (tu najmä Hirvisaari v. Fínsko, Tatishvili v. Rusko) ako aj z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 131/2010 možno vyvodiť, že ak sú v odvolaní uvedené argumenty resp. námietky smerujúce proti právnemu posúdeniu veci súdom prvého stupňa; proti nedostatočnému alebo nepreskúmateľnému odôvodneniu rozsudku súdu prvého stupňa; proti neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení súdu prvého stupňa alebo námietky namietajúce porušenie povinnosti prvostupňového súdu vyplývajúcej z predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, odvolací súd sa musí s týmito argumentmi v odôvodnení svojho rozhodnutia samostatne a dostatočne vyrovnáť. Tento záver však platí výlučne za situácie, že nejde o tie isté argumenty, ktoré už boli účastníkom konania uplatnene počas prvostupňového konania a s ktorými sa súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí už dostatočne vyrovnal.

Odvolací súd však v odvolaniach žalovaných nevzhliadol žiadnu otázku, ktorá by už v konaní nebola preskúmaná a na ktorú by účastníci nedostali odpoveď v odôvodnení rozhodnutia prvostupňového súdu, keďže žalovaní podali odvolanie formulujúce svoju obranu úplne totožné s argumentáciou vznesenou v predchádzajúcom konaní a v predchádzajúcich odvolaniach, na ktoré už odpovede dostali, pričom podstatným je, že v konaní nedošlo k žiadnej zmene zisteného skutkového stavu a nebol dôvod odkloniť sa od už vyslovených právnych záverov.

Odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia je dostatočné, logické, presvedčivé a právne správne, obsahuje odpovede na všetky relevantné právne otázky v konaní vznesené a bolo vykonané aj podrobné dokazovanie plne v súlade s procesnými zásadami formulovanými v Občianskom súdnom poriadku, čím súd prvého stupňa dospel k zisteniu pravdivého obrazu skutkového stavu a na tomto základe dospel k správny právny záverom, aplikujúc už vyslovené právne závery odvolacieho súdu. “

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Pokiaľ odvolací súd využije možnosť poskytnutú mu § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, t. j. v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodením napadnutého rozhodnutia, obmedzí sa v odôvodnení len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplní na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody, odôvodnenie jeho rozhodnutia z hľadiska naplnenia ústavných požiadaviek formulovaných v čl. 46 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny či čl. 6 ods. 1 dohovoru) je potrebné posudzovať v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaných odôvodnení rozsudkov krajského súdu i najvyššieho súdu dospel k záveru, že všeobecné súdy dali jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovatelia v konaní nastolili. Rozsudok najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského

súdu vysvetlili, ako všeobecné súdy dospeli k záveru o povinnosti sťažovateľov solidárne dlh z úverovej zmluvy plniť.

Najvyšší súd sa osobitne vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia aj s obranou sťažovateľov (ktorá sa stala neskôr dôvodom ich sťažnosti doručenej ústavnému súdu), podľa ktorej žalobcovi nesvedčí aktívna legitímácia v spore pre absolútnu neplatnosť zmlúv o postúpení pohľadávok. Najvyšší súd považoval „*postúpenie pohľadávky od pôvodného veriteľa k súčasnému žalobcovi za osvedčené ako právne bezchybné*“, nezistil formálne nedostatky náležitosti zmluvy o postúpení pohľadávky a nebolo možné dospieť ani k záveru, podľa ktorého chýbala vôľa postupcu postúpiť postupníkovi pohľadávku voči všetkým trom dlžníkom, keď „*nedostatku vôle ako primárnej súčasti platného právneho úkonu sa môže dovolávať len účastník takéhoto právneho úkonu*“, pričom tento záver nespochybnil ani postupca, ani postupník.

Ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy neponechali bez povšimnutia argumenty sťažovateľov, ktoré mali pre vec podstatný význam a ktoré boli nastolené v priebehu konania či v nimi podanom odvolaní. Odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred

všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

Ústavný súd je toho názoru, že v prípade sťažovateľov nemožno považovať závery rozsudkov krajského súdu a najvyššieho súdu za také, ktoré by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie sťažovateľmi označených základných práv alebo slobôd.

Podľa presvedčenia sťažovateľov je záver najvyššieho súdu, podľa ktorého je žalobca v spore aktívne legitimovaný, ústavne nekonformný, čo je dôsledkom nevyhodnotenia zmluvy o postúpení pohľadávky súdmi ako absolútne neplatného právneho úkonu, hoci podľa presvedčenia sťažovateľov zmluva o postúpení pohľadávky je neurčitá a postupca nemal vôľu postúpiť pohľadávku voči všetkým trom dlžníkom.

Podľa § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému.

Podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka postúpenie pohľadávky je povinný postupca bez zbytočného odkladu oznámiť dlžníkovi. Dokiaľ postúpenie pohľadávky nie je oznámené dlžníkovi alebo dokiaľ postupník postúpenie pohľadávky dlžníkovi nepreukáže, zbaví sa dlžník záväzku plnením postupcovi.

Podľa § 526 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak postúpenie pohľadávky oznámi dlžníkovi postupca, nie je dlžník oprávnený dožadovať sa preukázania zmluvy o postúpení.

Podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.

Rovnako ako najvyšší súd aj ústavný súd zastáva názor, podľa ktorého zmluva o postúpení pohľadávky nie je neurčitou, a preto absolútne neplatnou. Pokiaľ najvyšší súd dospel k záveru, že v konaní nebolo preukázané, že by vôľa postupcu postúpiť postupníkovi pohľadávku voči všetkým trom dlžníkom chýbala, tento záver zodpovedá obsahu spisu. Aj ústavný súd považuje v tejto súvislosti za významné, že oznámenie postupníka o postúpení pohľadávky bolo dlžníkom riadne doručené.

Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že právny názor vyjadrený v rozhodnutí najvyššieho súdu, z ktorého vyplýva, že dlžníkovi nepatrí právo spochybniť platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky a, naopak, zdôrazňujúci význam riadneho oznámenia postupcom o postúpení pohľadávky dlžníkovi nie je v súdnej praxi ojedinelý. Tieto právne názory vychádzajú z toho, že ak pôvodný veriteľ oznámi svojmu dlžníkovi, že pohľadávku, ktorú voči nemu má, postúpil tretej osobe, právnu skutočnosťou, na základe ktorej má dlžník plniť novému veriteľovi s dôsledkom, že sa zbaví svojho záväzku, je oznámenie jeho pôvodného veriteľa, a to bez ohľadu na skutočnosť, či zmluva o postúpení pohľadávky je platná, resp. či vôbec vznikla, z čoho vyplýva, že relevantným oznámením postupcu o postúpení pohľadávky dlžníkovi je bez ďalšieho založená aj aktívna legitímácia postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky (R 119/2003, rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 210/01). Hoci tento právny názor nie je súdnou praxou bezvýhradne

akceptovaný, resp. je modifikovaný (napr. R 46/2009), sťažovatelia nepriniesli v konaní pred všeobecnými súdmi (a ani v konaní o ústavnej sťažnosti) dostatok presvedčivých argumentov, na základe ktorých by tento právny názor na ich vec nemohol byť aplikovateľný.

Pokiaľ sťažovateľ 1 poukazuje ďalej na obsah odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 230/2004 z 19. októbra 2005 a v ňom vyjadrený právny názor týkajúci sa postupovania pohľadávok považuje za odlišný od právneho názoru najvyššieho súdu vyjadreného v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 45/2012 zo 14. augusta 2014, v súlade s ktorým napokon rozhodol aj krajský súd rozsudkom č. k. 1 Cb 50/1997-1040 z 12. novembra 2014, ústavný súd sťažovateľom 1 tvrdený rozpor právnych názorov nenachádza. Ako z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 230/2004 z 19. októbra 2005 vyplýva, toto sa zaoberá právnym posúdením otázky postupov pri oddlžovaní bánk (pôvodného veriteľa) na základe uznesenia vlády č. 908 z 21. októbra 1999 a transformáciou [REDAKOVANÉ] jej privatizáciou, v dôsledku čoho došlo k prechodu jej majetku, práv a záväzkov na Fond národného majetku Slovenskej republiky a následne k priamemu predaju podniku [REDAKOVANÉ] (s. 6 – 7 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 230/2004 z 19. októbra 2005), s tým, že ďalej sa zaoberá pôvodnou zmluvou o postúpení z 28. júna 2000 (čl. 153 – čl. 249) a jej nahradením, či doplnením zmluvou vo forme notárskej zápisnice z 23. januára 2004 (s. 8 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 230/2004 z 19. októbra 2005), avšak konštatuje iba to, že v odôvodnení rozhodnutia popísaný stav a chýbajúce vysvetlenie žalobcu na odvolacom pojednávaní „značne spochybňuje aktívnu legitimáciu žalobcu v spore“. Navyše, ani uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 45/2012 zo 14. augusta 2014 nevyslovuje záväzný právny názor o otázke platnosti zmlúv o postúpení pohľadávok, iba konštatuje, že vôľu účastníkov zmluvy o postúpení pohľadávky možno vykladať iba s prihliadnutím na ich úkony a prejavy, pričom na to nemôže mať vplyv vôľa dlžníka, poukazuje na princípy výklad prejavu vôle so záverom, podľa ktorého, ak „*prvostupňový súd videl nedostatok zmluvy o postúpení v jej formálnych náležitostiach, je potrebné, aby tieto uviedol s poukazom na zákonné ustanovenie, ktoré aplikoval, inak sa jeho rozhodnutia stáva nepreskúmateľným*“.

Ústavný súd je toho názoru, že v prípade sťažovateľov nemožno považovať závery rozsudku najvyššieho súdu za také, ktoré by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie nimi označených základných práv alebo slobôd. Nemožno dospieť k záveru, že najvyšší súd svojím rozhodnutím umožnil priechod zjavnej nespravodlivosti formalistickým aplikovaním právnej úpravy.

Ústavný súd tak nezistil, že by relevancia námietok sťažovateľov smerujúcich proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu v kontexte posúdenia možného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 36 ods. 1 listiny umožnila dospieť k záveru, ktorý by odôvodňoval vyslovenie porušenia uvedených práv.

Iba to, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom uznesení nestotožňujú, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti ich sťažnosti.

Za tejto situácie považuje ústavný súd za vylúčené, aby napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľmi označených základných práv a slobôd, preto ich sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2016